

Rapporten All-Archeo bv 2092

Archeologienota
Rumbeke (Roeselare) – Armoedestraat 38

Natasja Reyns

Bornem
2024

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2024/12.807/135

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht.....	7
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze.....	11
2.4	Assessmentrapport	11
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	11
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	17
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	22
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	23
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	24
3	Samenvatting.....	26
4	Bibliografie	27
4.1	Publicaties	27
4.2	Websites.....	27
5	Bijlagen	28
5.1	Archeologische periodes	28

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2024F193

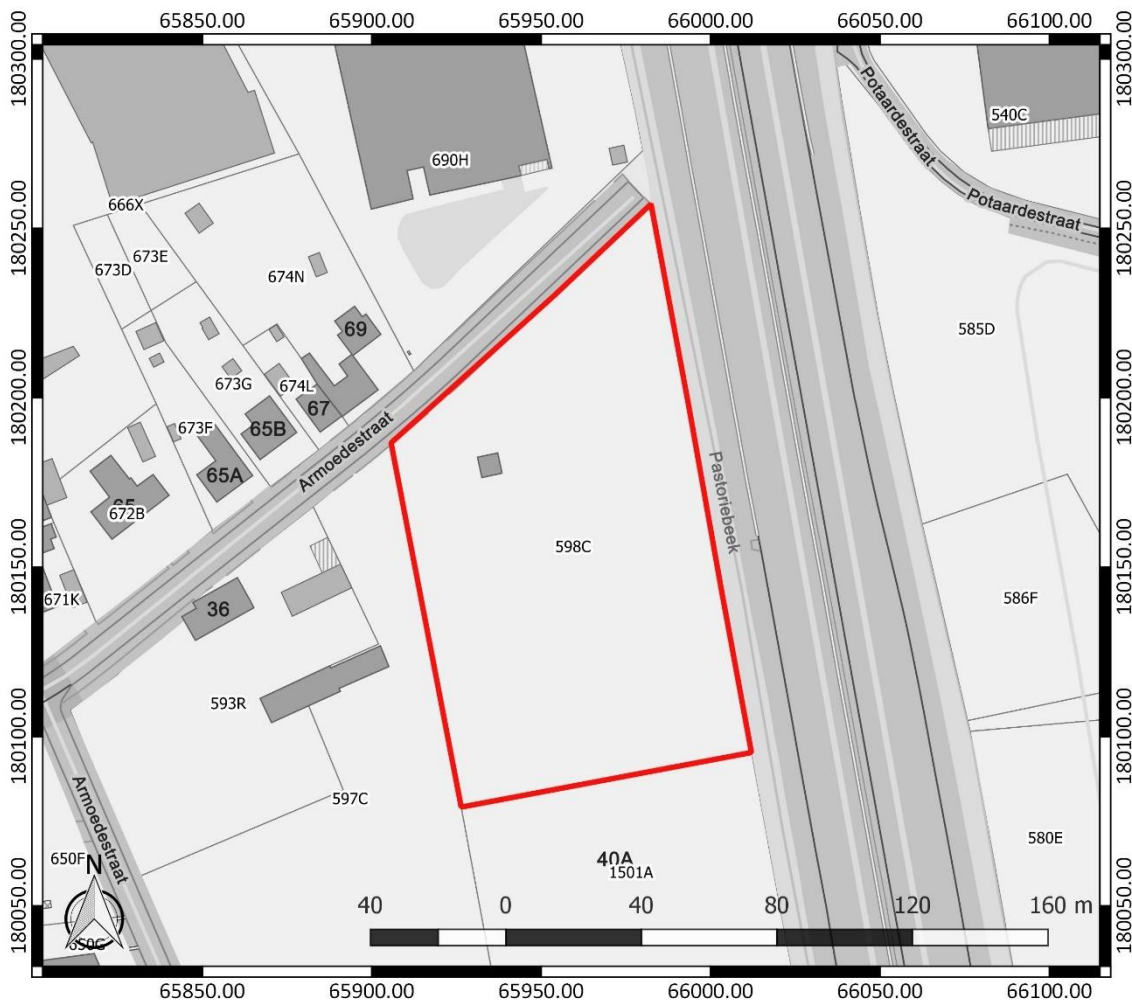
Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie West-Vlaanderen, Roeselare, Rumbeke, Armoedestraat, de armoede

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 65905.7, 180079.18
- 66012.1, 180257.23

Kadastraal plan:

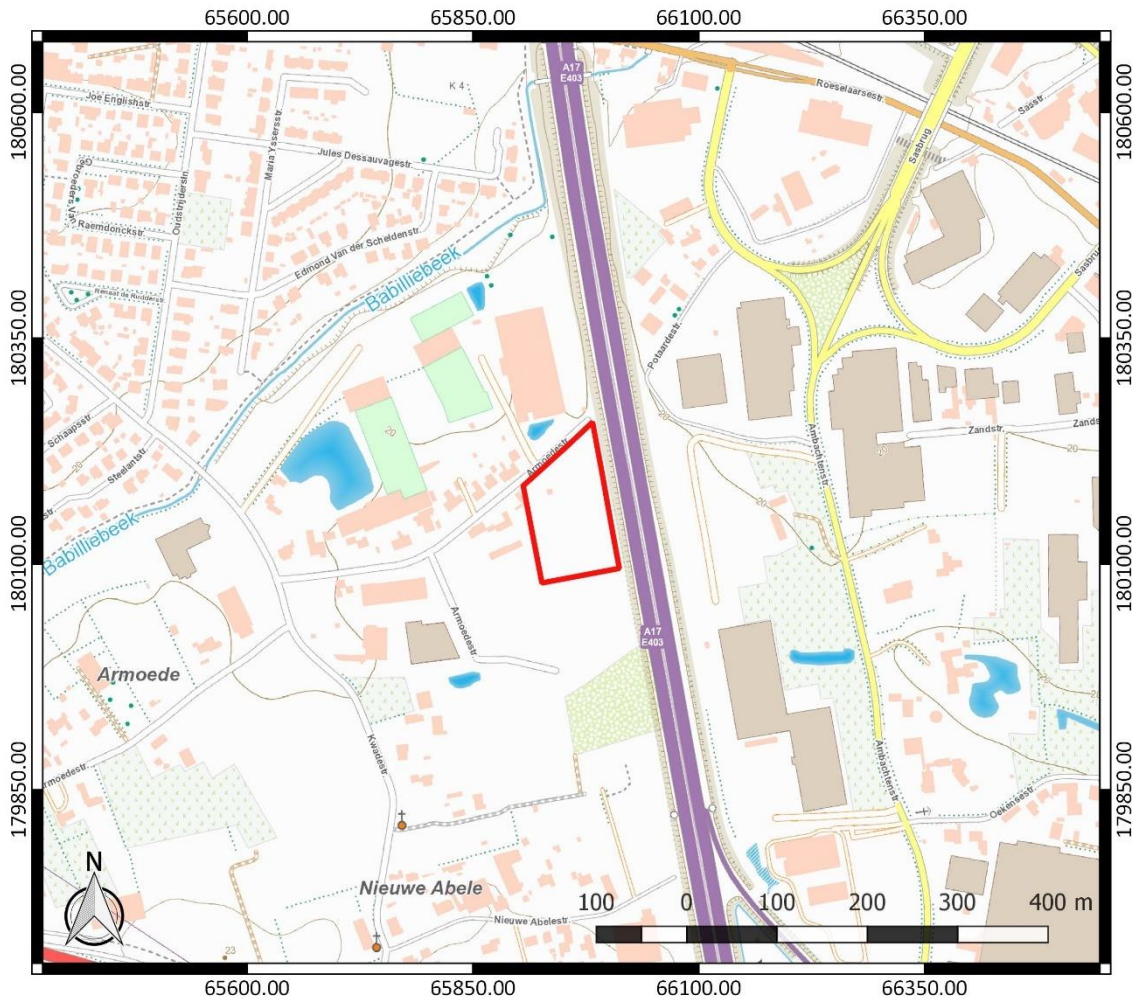

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Roeselare, Afdeling 7, sectie A, nummers 598C

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 1,201 ha

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 14/06/2024 – 21/06/2024

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

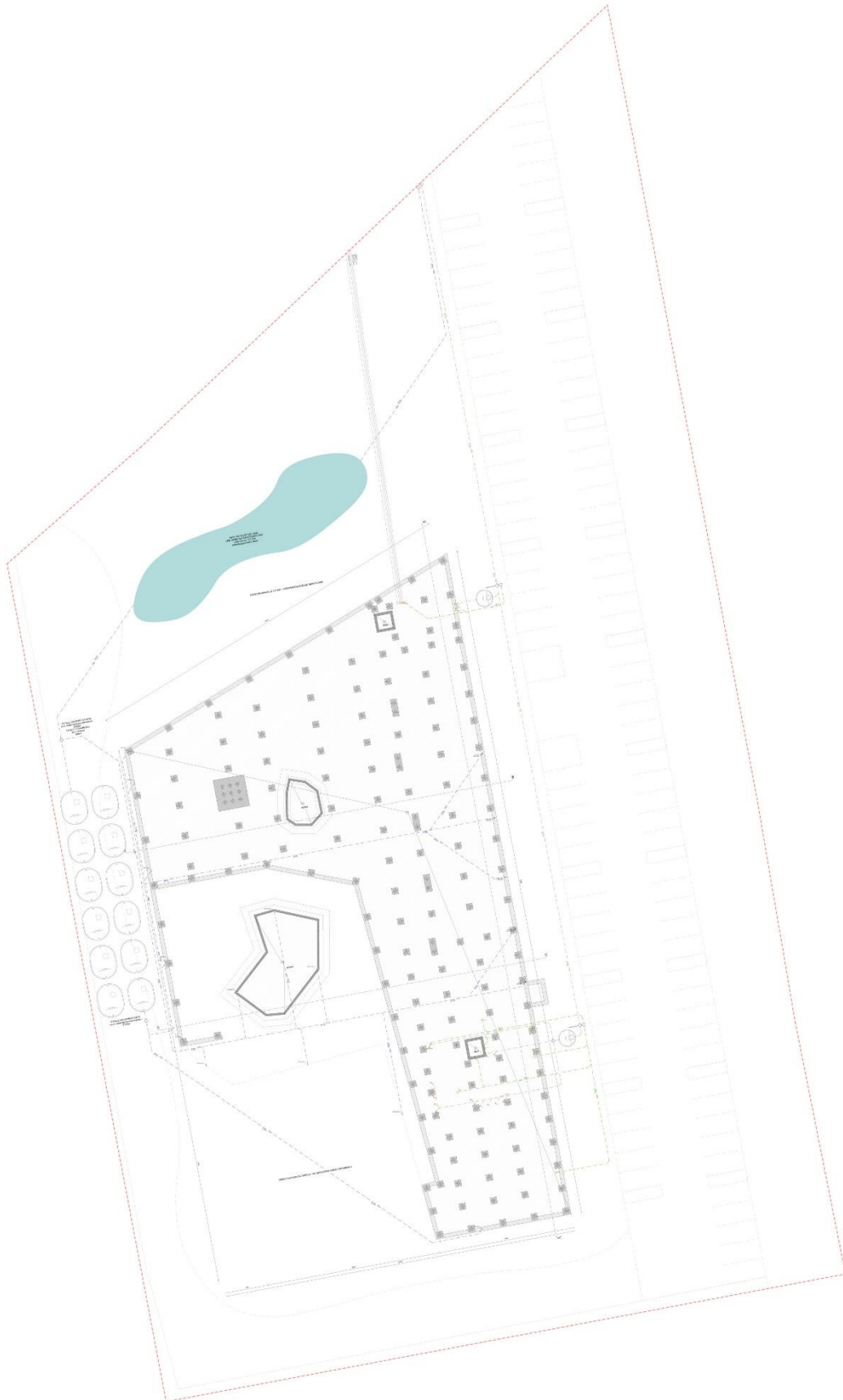
2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het oude oefenterrein van een rijkschool wordt de oprichting van een nieuwe klimzaal gepland. Daarvoor wordt de bestaande verharding opgebroken. De footprint van het nieuwe gebouw kent een oppervlakte van ca. 2400 m². Het nieuwe gebouw wordt uitgevoerd op een vloerplaat op volle grond. De totale opbouw kent een dikte van ca. 60 cm. De vloerplaat wordt verder gefundeerd door funderingsbalken en funderingsvoeten met een verstoringsdiepte van naar schatting ca. 1,20 m. Verder wordt het nieuwe gebouw ook nog voorzien van nutspuiten die plaatselijk een verstoringsdiepte tot ca. 3,20 m zullen hebben.

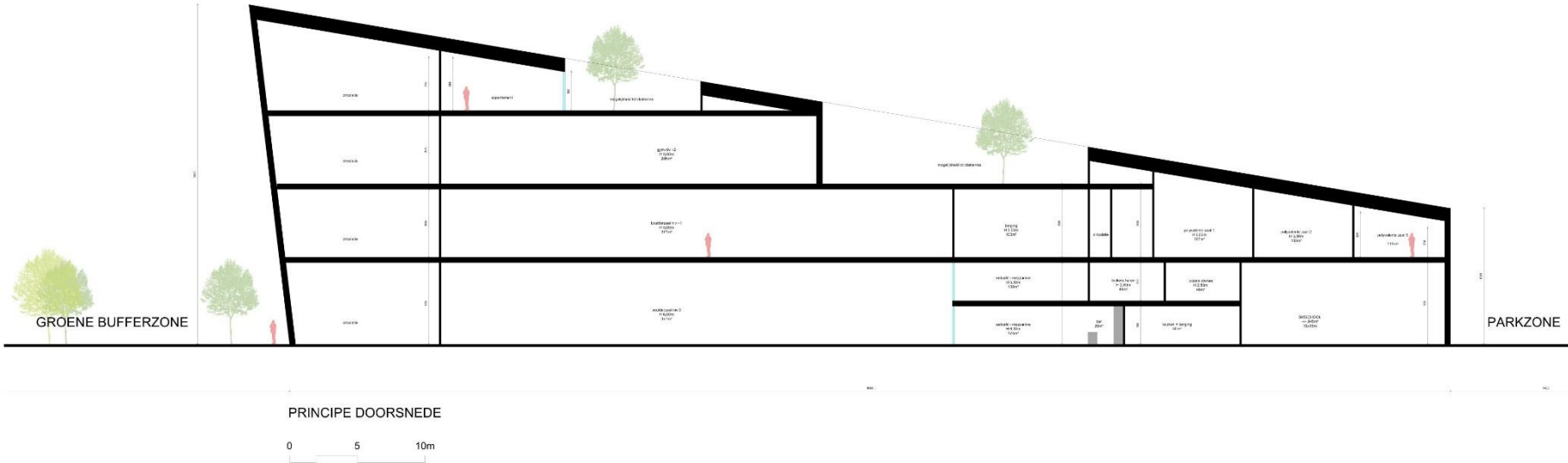
In het oosten van het terrein wordt de aanleg van een parking voorzien. De aanleg daarvan zal een verstoringsdiepte tot ca. 65 cm diep kennen. Aan het gebouw wordt ook nog een terras met een tribune voorzien. Ook hier zullen bodemingrepen tot ongeveer 65 cm diepte plaatsvinden. Verder wordt op het terrein een groene bufferzone en een parkzone voorzien, waar groenaanleg zal plaatsvinden. De groenaanleg zal een verstoringsdiepte tussen 40 cm en maximaal ca. 1,00 m kennen. Tot slot wordt ook nog een wadi van ca. 240 m² aangelegd. Die zal een verstoringsdiepte van ca. 50 cm kennen.

Figuur 3: Inplantingsplan

Figuur 4: Funderings- en rioleringsplan

Figuur 5: Snede

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778), de Atlas der Buurtwegen (1841) en de Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

Het onderzoeksgebied is gelegen ten zuiden en ten oosten van de Armoedestraat en ten westen van de A17/E403 (Figuur 6). Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in industriegebieden. Net ten oosten van het onderzoeksgebied stroomt de Pastoriebeek (Figuur 8). Ten noorden vinden we de Babilliebeek, ten westen de Plaatsebeek en ten noordoosten de Mandel met erlangs het kanaal Roeselare – Leie.

Het onderzoeksgebied bevindt zich aan de noordzijde van het Mandel - Leie interfluvium. De omgeving van het onderzoeksgebied is licht golvend tot golvend en bestaat uit verschillende plateaus, waarvan de toppen schommelen tussen 40 en 50 m TAW. Rumbeke bevindt zich in zandleemgebied en is gesitueerd in een overgangsgebied naar het dekzandgebied ten noorden en het poldergebied ten westen.³

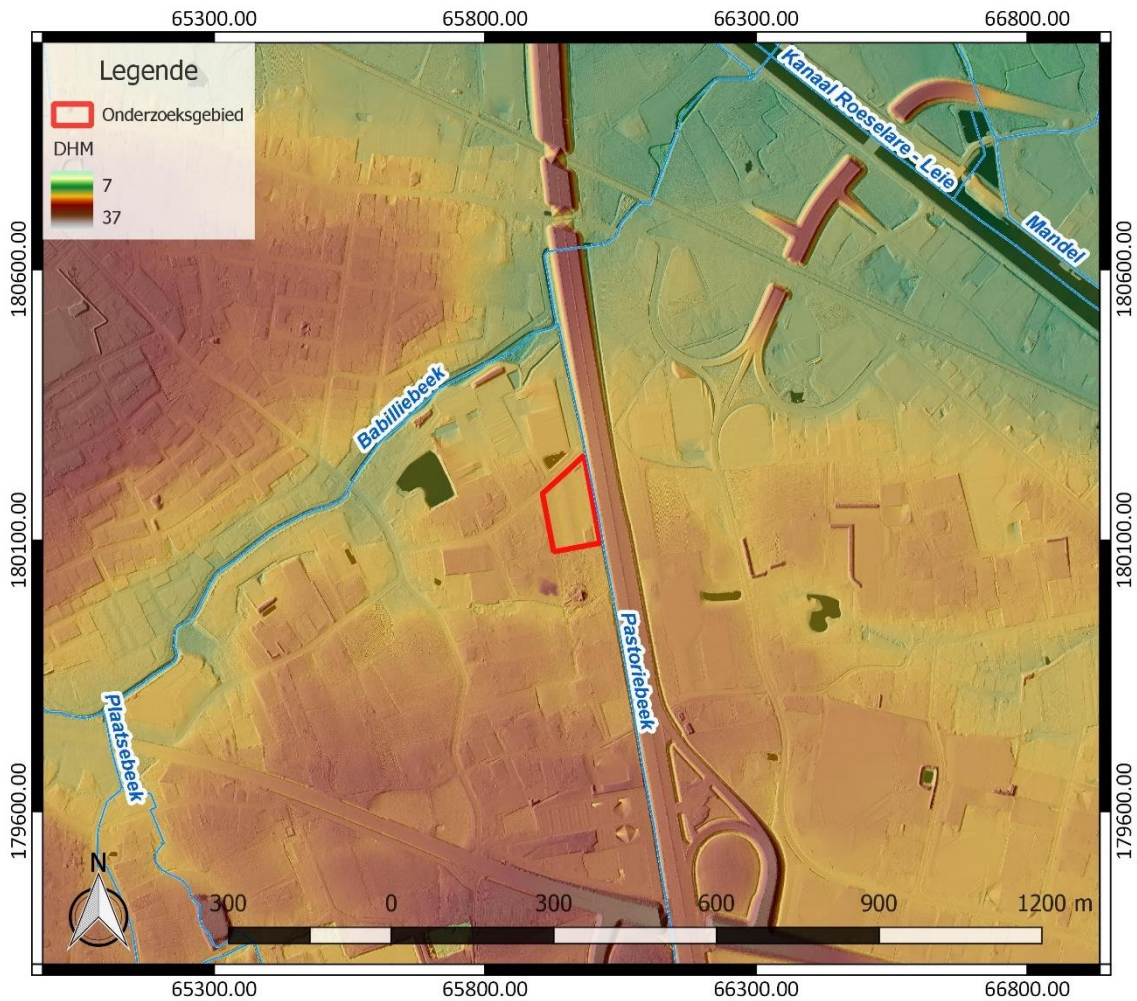
³ Bogemans/Baeteman 2006, 3-5

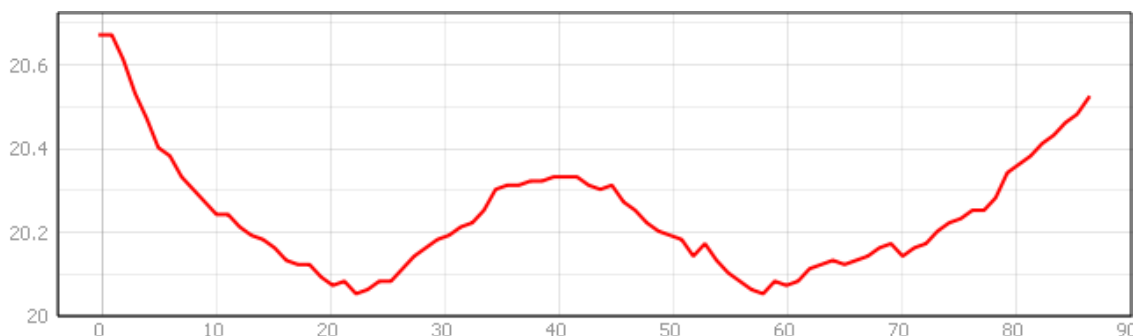
Figuur 6: Luchtfoto van 2023 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 7: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Multidirectional hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm, met aanduiding van het onderzoeksgebied

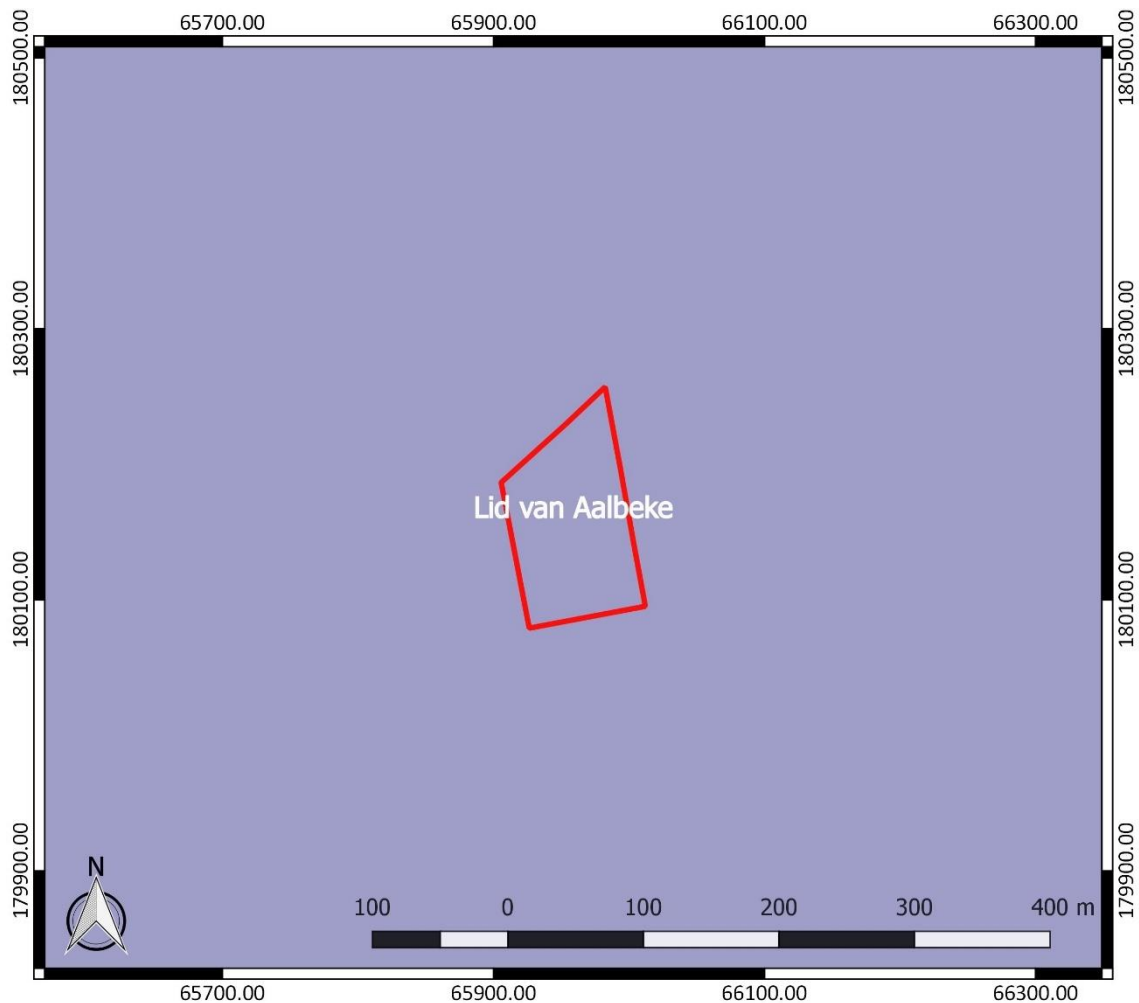

Figuur 8: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 25 cm (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 9: Hoogteverloop van west naar oost over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Het gebied rond het onderzoeksgebied helt af naar het noorden toe, maar het terrein zelf is relatief vlak en vertoont een licht golvend patroon. Dit patroon is wellicht te relateren aan de huidige verharding die aanwezig is op het terrein. Vermoedelijk werd het terrein zo aangelegd dat regenwater vlot afgevoerd kan worden. Het terrein kent een hoogte van 20,1 tot 20,7 m TAW (Figuur 9).

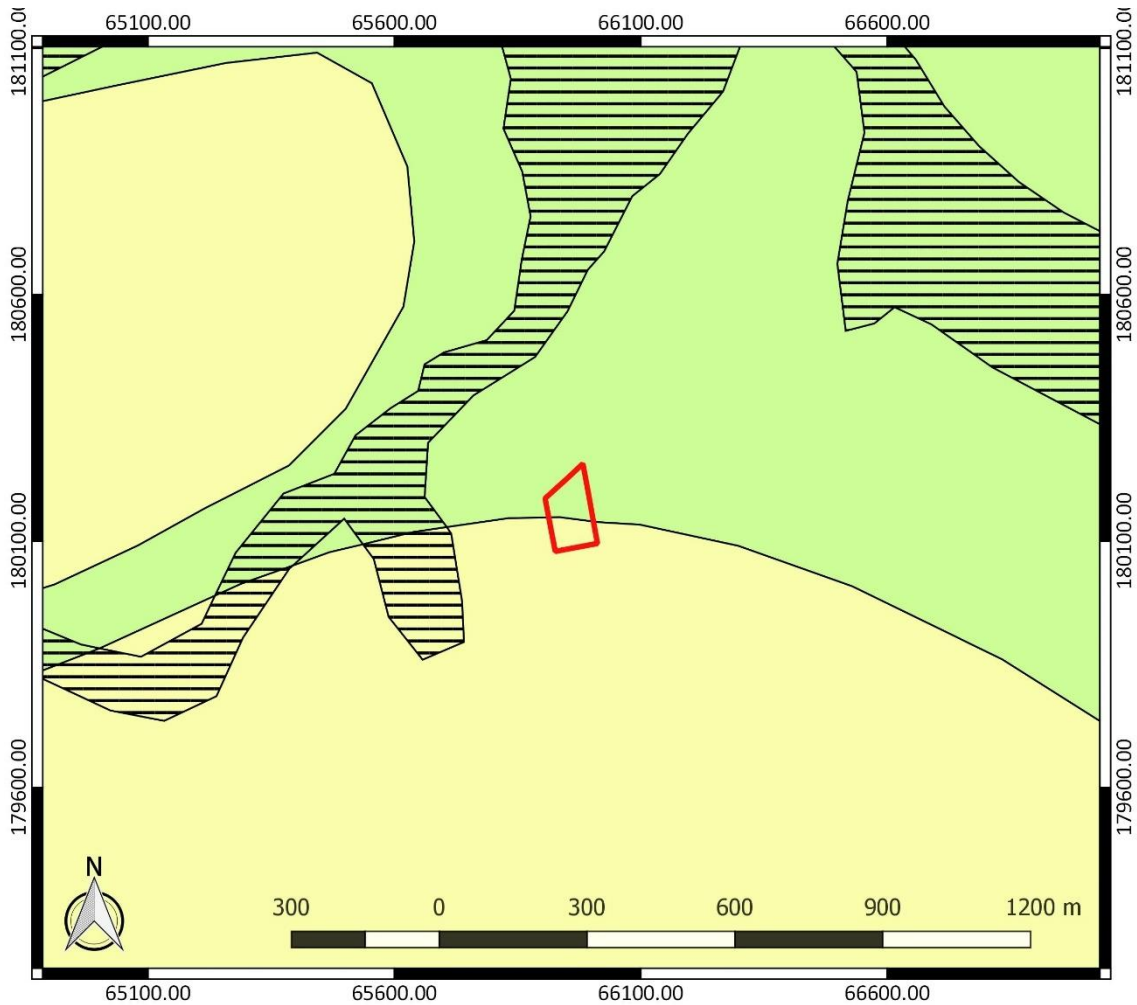
Figuur 10: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 10) bestaat uit het Lid van Aalbeke. Dit wordt gekenmerkt door donkergrijze tot blauwe klei die glimmers bevat.⁴

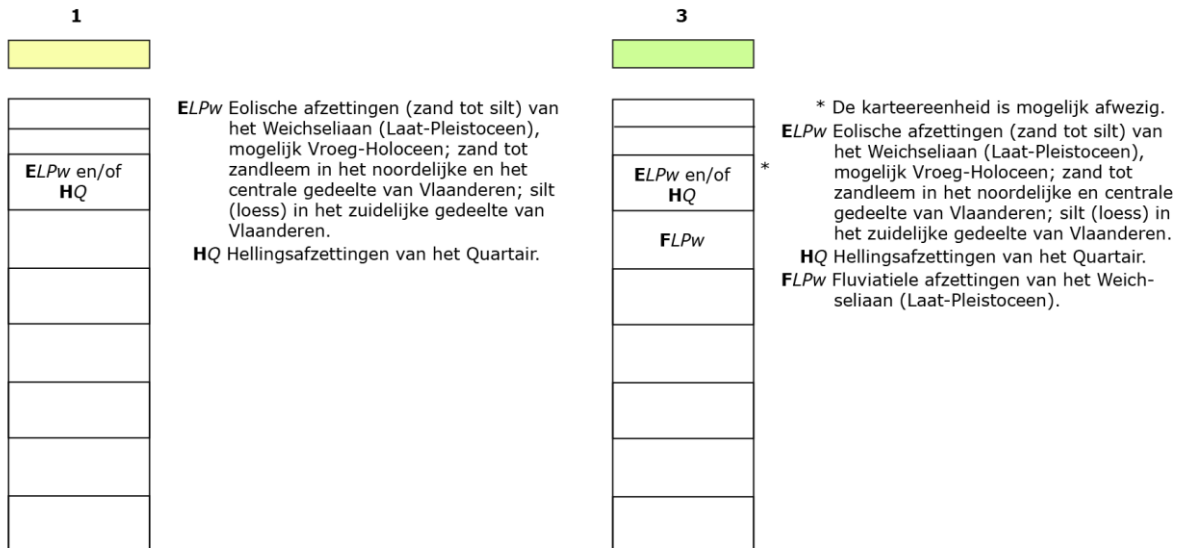
De quartairgeologische kaart (Figuur 11) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair. In het noorden van het terrein kunnen die mogelijk afwezig zijn. Er onder kunnen oudere fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) voorkomen.⁵

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

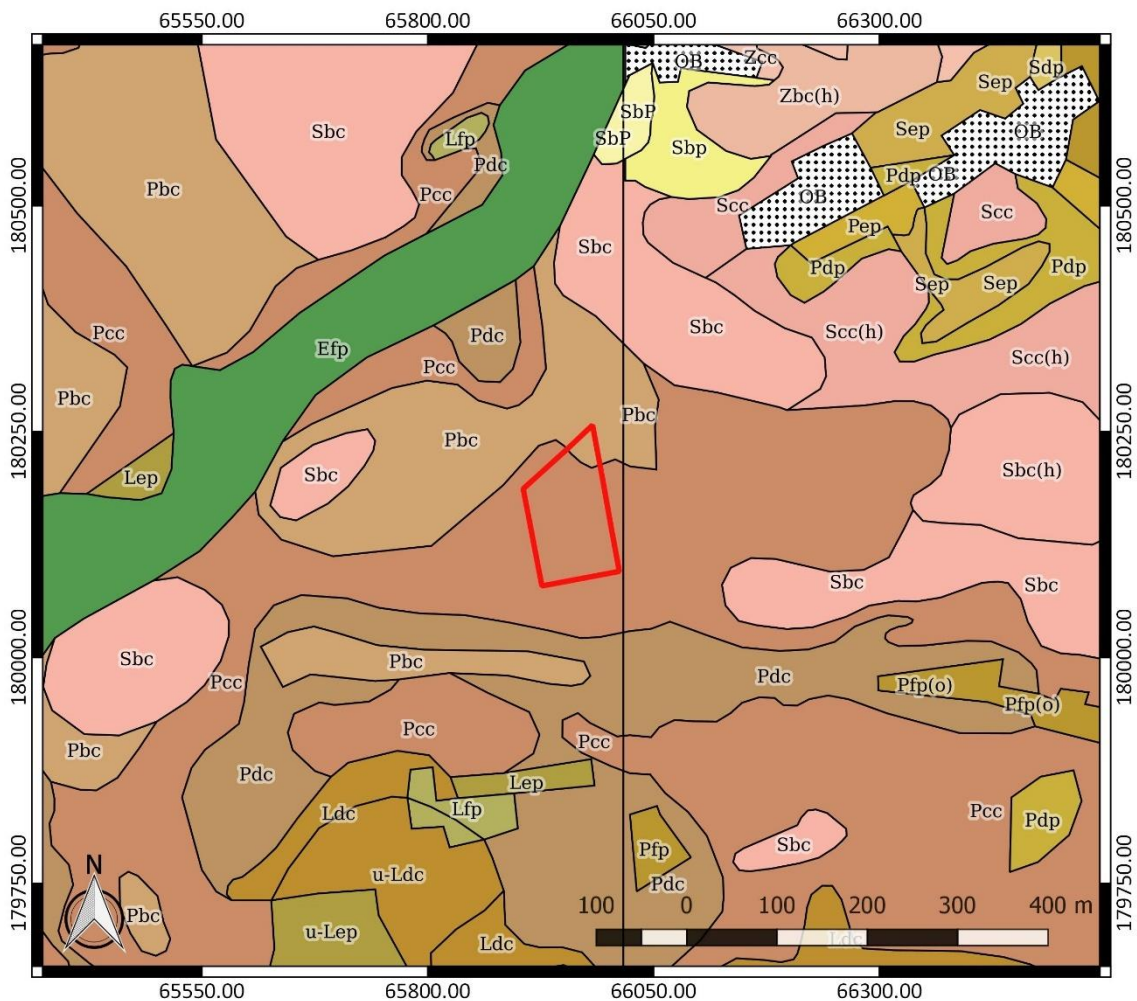

Figuur 11: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

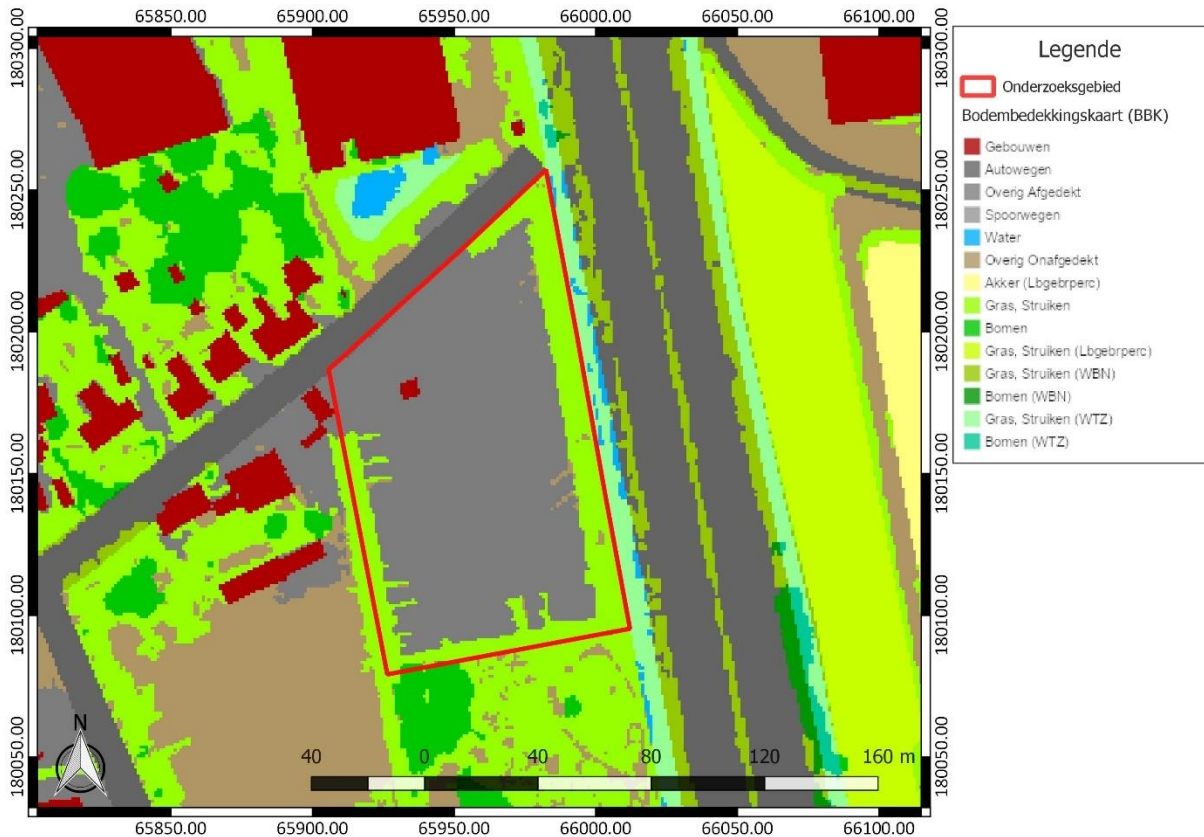
Figuur 12: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 13) situeert het onderzoeksgebied overwegend ter hoogte van een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon (Pcc). In het uiterste noorden van het terrein geeft de bodemkaart ook nog de aanwezigheid van een droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon (Pbc) aan. In de omgeving vinden we gelijkaardige bodems, maar ten westen en naar het noordoosten toe gaat de bodem volgens de bodemkaart onder meer over in een droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon (Sbc) en een zeer sterk gleyige kleibodem zonder profiel (Efp) ter hoogte van de Babilliebeek. Naar het zuiden toe vermelden we ook nog de aanduiding van een natte zandleembodem zonder profiel (Lep), een zeer natte zandleembodem zonder profiel (Lfp) en een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon (Ldc). We leren er uit dat het onderzoeksgebied gesitueerd is in de buurt van een overgang van een zeer natte naar een droge bodem.

Figuur 13: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskaart hoofdzakelijk verhardingen te bemerken. Voor het overige wordt het onderzoeksgebied volgens de kaart beperkt ingenomen door bebouwing, gras en struiken (Figuur 14). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 6). We zien dat de bebouwing bestaat uit containers, die uitgebreid zijn ten opzichte van de situatie op de bodemgebruikskaart.

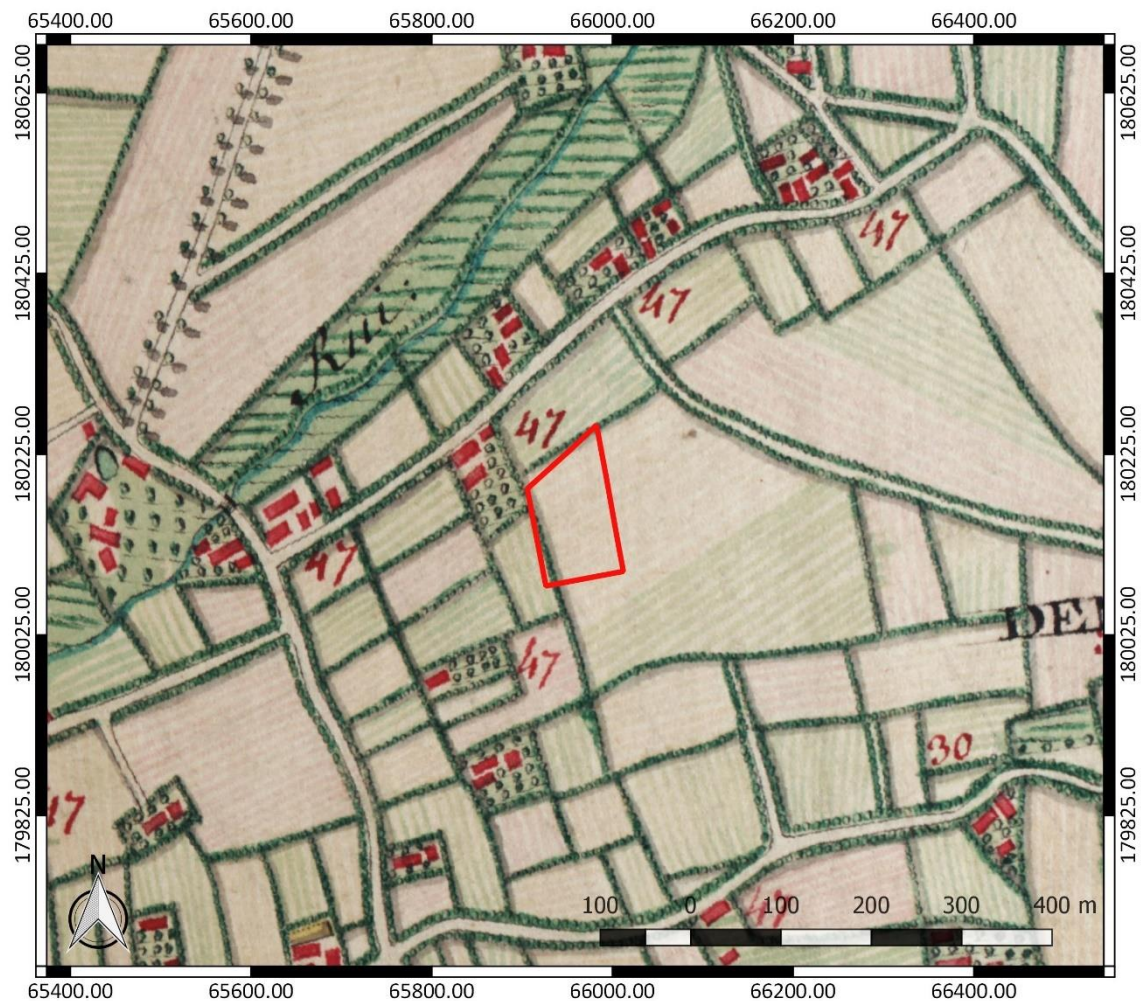
Figuur 14: Bodemgebruikskartaar met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De oudste bekende vermelding van Rumbeke dateert uit de 12de eeuw. De naam betekent moeras of eerder nog brede beek. Het centrum van Rumbeke is vandaag vergroeid met Roeselare, maar Rumbeke kende ook verschillende landelijke gehuchten, zoals Vossemolen, Duizendzinnen, Hukker, Kazand, Vijfwegen en de kerkgehuchten Beitem en Zilverberg. De parochie Rumbeke omvatte in de 12de eeuw het huidige grondgebied van Rumbeke, Oekene en Kachtem. Tot in de 16de eeuw vormde het een betwist gebied tussen de kasselrijen Ieper en Kortrijk. De heerlijkheid Rumbeke was oorspronkelijk eigendom van de graven van Vlaanderen. In de loop van de 13de eeuw kwam het in handen van de heren van Wervik en daarna werd het eigendom van verschillende opeenvolgende families. In de 16de eeuw werd de vlasindustrie een belangrijke bijkomende inkomstenbron voor landarbeiders. Dit bleef zo tot de crisis van 1845-1847. In de tweede helft van de 19de eeuw bloeide de cichoreikweek en is er de opkomst van steenovens. Tijdens de Eerste Wereldoorlog leed Rumbeke in 1918 onder zware beschadigingen, wat woningnood tot gevolg had.⁶

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 15). Het onderzoeksgebied wordt even ten zuiden van een weg gesitueerd, maar op basis van volgende kaarten moet het terrein wellicht meer naar het noorden toe te vinden geweest zijn, zodat het aan de weg grensde. In dat geval was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland. In de omgeving vinden we verspreide bebouwing. Ten noorden is een waterloop aangeduid, die overeen komt met de Babilliebeek.

⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Rumbeke [online], <https://id.erfgoed.net/themas/13735> (geraadpleegd op 14 juni 2024).

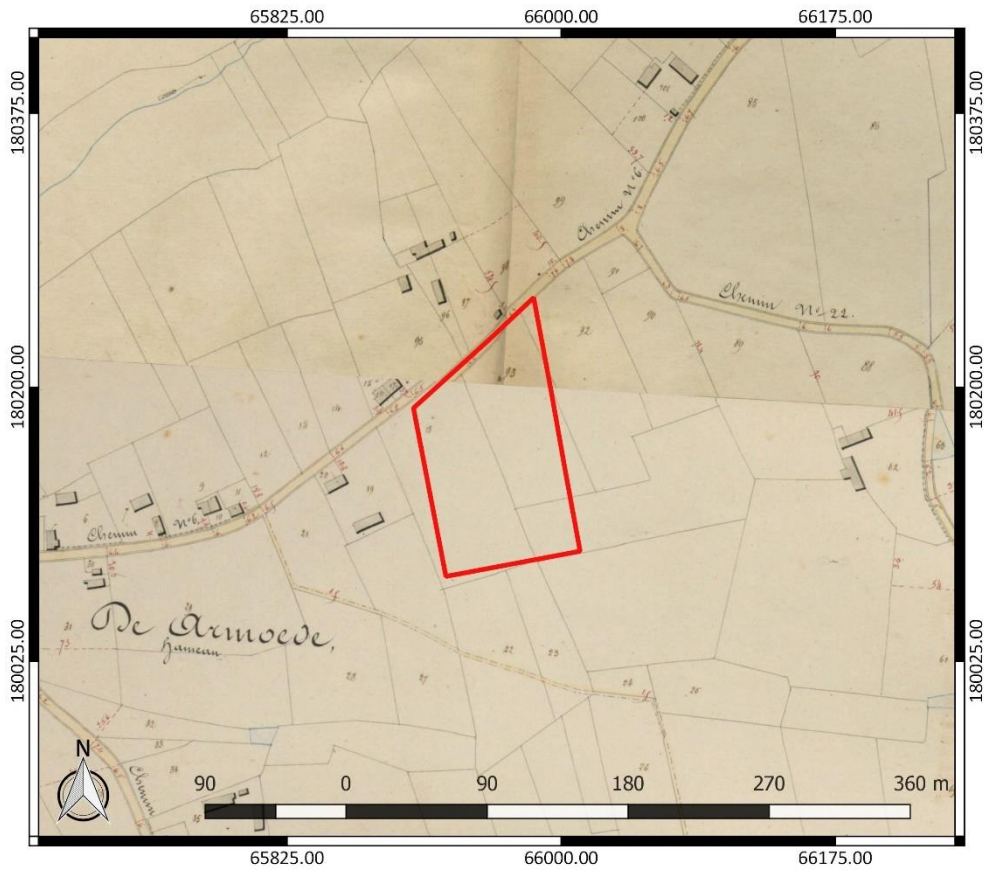

Figuur 15: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is nog geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 16). De Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van P.C. Popp (1842-1879) geeft een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen weer.

Een topografische kaart van 17 december 1917 geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een kamp of een barak weer. Op grotere afstand ten noorden is ook een vliegveld aangegeven. Een luchtfoto van 15 september 1918 lijkt inderdaad een gebouw op het terrein aan te geven, maar de resolutie van de foto is te beperkt om hier meer van te kunnen zeggen.

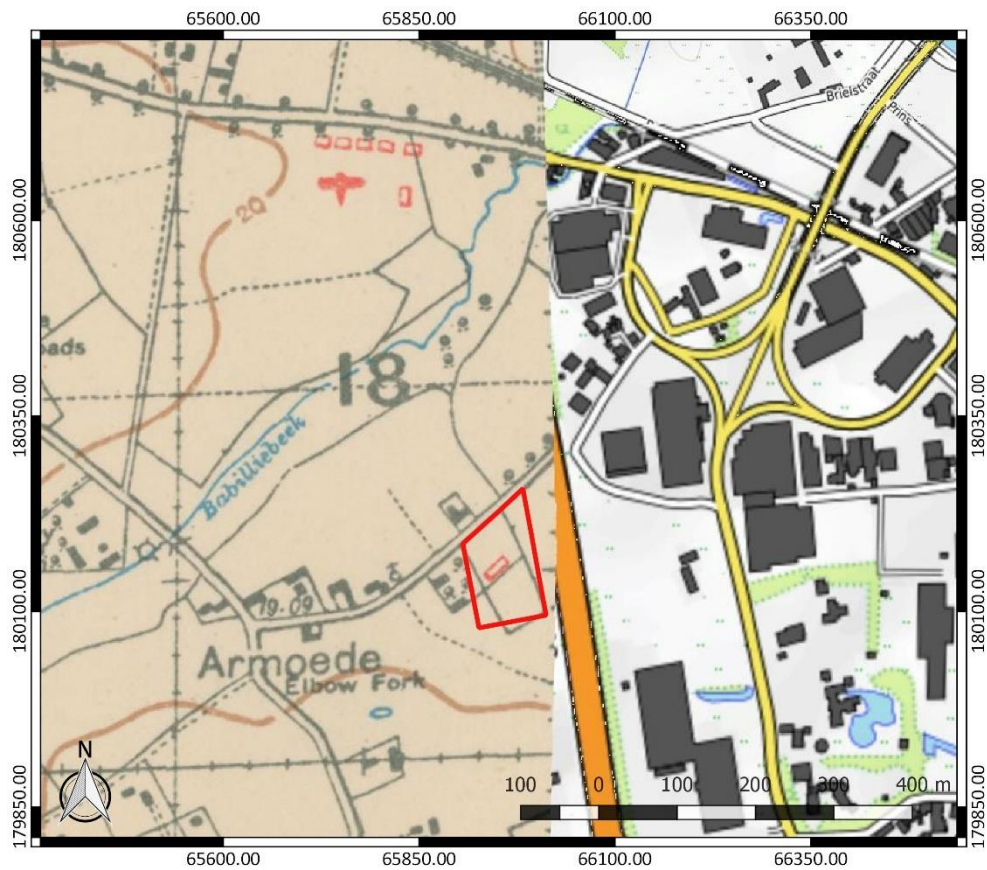
Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 20) geeft aan dat het terrein nog steeds in gebruik was als akkerland of als grasland. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 21) toont ons dat ten oosten van het terrein de A17/E403 aangelegd is. Het terrein zelf is nog steeds in gebruik als akkerland of grasland. De omgeving is nog steeds erg landelijk. Het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 6) geeft aan dat het terrein intussen grotendeels verhard is. We zien de verharding verschijnen vanaf een luchtfoto uit 2005-2007. Verder zien we dat de bebouwing in de omgeving van het onderzoeksgebied enorm uitgebreid is.

Figuur 16: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 17: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 18: Topografische kaart uit 1917 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://maps.nls.uk>)

Figuur 19: Luchtfoto uit 1918 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.luchtfoto1914-1918.be/nl/geoportaal>)

Figuur 20: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 21: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 22). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Net ten zuidwesten van het onderzoeksgebied werd een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd dat aangeeft dat er geen bijkomend archeologisch onderzoek meer nodig is (ID 27294 en 29924, ter hoogte van ID 16889). Het landschappelijk bodemonderzoek wees uit dat het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite slechts laag is. Bij het proefsleuvenonderzoek werden ongedateerde perceelsgrachten, greppels, natuurlijke sporen en verstoringen gevonden.⁷ Op korte afstand ten noordwesten werd een archeologienota opgesteld en werden boringen uitgevoerd waaruit blijkt dat de bewaringstoestand van het bodemarchief onvoldoende goed is om nog relevante archeologische resten te verwachten (ID 26137).⁸

Figuur 22: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerendergoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DTM 5 m

Ten westen van het onderzoeksgebied vond een proefsleuvenonderzoek plaats ter hoogte van CAI ID 227010. Er werd slechts één spoor aangetroffen. Het is een restant van een alluviaal sediment van de

⁷ Derweduwen 2021; Decrock 2024, 4 en 32-33

⁸ De Smaele/Pieters 2023, 78

Babilliebeek of een 19de-eeuwse perceelsgracht.⁹ Ten zuiden hiervan zijn twee perceelsgreppels en een bomkrater gevonden (CAI ID 226963).¹⁰ Hier op aansluitend werd nog een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (ID 23854). Daarbij zijn resten van post-middeleeuwse grachten, een laatmiddeleeuwse erfafbakening en de resten van een gebouwtje dat gekend is van de Atlas der Buurtwegen gevonden. Er is ook sprake van een enclos dat in de metaaltijden of de vroeg-Romeinse tijd gedateerd wordt. Verder zijn ook nog twee bomkraters uit de Eerste of de Tweede Wereldoorlog aangetroffen.¹¹

Ten zuiden van het onderzoeksgebied werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ter hoogte van CAI ID 224685. De aangetroffen resten blijken natuurlijk of recent te zijn. Er werd ook een vermoedelijk 19de-eeuwse veldoven gevonden voor de productie van bakstenen.¹² Nog verder ten zuiden werden bij een proefsleuvenonderzoek geen relevante sporen aangetroffen (CAI ID 980658).¹³ Ter hoogte van CAI ID 157394 zijn greppels en grachten gevonden die dateren vanaf de 12de eeuw. Er is ook sprake van drie kolenbranderskuilen. Uit de Romeinse tijd dateren brandrestengraven en kuilen.¹⁴

Naar het oosten toe vinden we de aanduiding van een laatmiddeleeuwse site met walgracht (CAI ID 71552). Ze is gekend van de Popp-kaart.¹⁵ Bij archeologisch onderzoek ter hoogte van deze locatie werden enkel perceelsgreppels uit de nieuwe tot de nieuwste tijd gevonden (CAI ID 225235).¹⁶ Nog verder ten oosten hier vandaan vinden we opnieuw de aanduiding van een laatmiddeleeuwse site met walgracht die gekend is van de Popp-kaart (CAI ID 71549).¹⁷ Ook ten noordoosten vermelden we nog de aanduiding van een laatmiddeleeuwse site met walgracht die gekend is van de Popp-kaart (CAI ID 71551).¹⁸

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving die geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties geven, lichten we daarom hier niet afzonderlijk toe.

⁹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Kwadestraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/227010> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

¹⁰ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Kwadestraat 19 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/226963> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

¹¹ Acke *et al.* 2022, 63

¹² Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Nieuwe Abeelestraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/224685> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

¹³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Roeselare Kwadestraat [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980658> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

¹⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Heilig-Hartziekenhuis 1 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/157394> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

¹⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Ambachtenstraat 27 [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/71552> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

¹⁶ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Skyline Park [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/225235> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

¹⁷ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Mareputstraat I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/71549> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

¹⁸ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024: Brielstraat I [online], <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/71551> (geraadpleegd op 15 juni 2024).

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied wordt gekenmerkt door een gunstige landschappelijke ligging. Het bevindt zich op een hoogte in het landschap, op korte afstand tot de Babilliebeek ten noorden. Het terrein ligt verder ook in de buurt van de overgang van een zeer natte naar een droge bodem. In de omgeving zijn reeds verschillende gekende archeologische waarden bekend. Ze dateren uit de metaaltijden tot de Romeinse tijd, de middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. De aanwezigheid van relevante archeologische resten uit de steentijd is op dit moment ook nog niet uit te sluiten op basis van de landschappelijke ligging van het terrein. We houden voor het terrein enkel rekening met het mogelijke voorkomen van sporensites.

De kans dat goed bewaarde steentijd artefactensites aanwezig zijn, lijkt klein. Het terrein is vandaag namelijk grotendeels verhard en op basis van het DTM blijkt het terrein daarvoor genivelleerd. Het ligt ook iets lager dan de omliggende gronden. Onderzoeken die eerder al op korte afstand tot het onderzoeksgebied uitgevoerd zijn en ter hoogte van onverstoord weiland (zie ID 27294, 29924 en 16889), gaven ook al aan dat het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites slechts laag is.

Historische kaarten tonen ons dat het terrein minstens sinds de 18de eeuw lange tijd in gebruik was als akkerland, of mogelijk ook als grasland. In 1917-1918, tijdens de Eerste Wereldoorlog, is een constructie op het terrein te zien. Later verdwijnt de bebouwing opnieuw, tot het terrein verhard wordt in de 21ste eeuw. Wat de impact van de aanleg van de verharding geweest is op het bodemarchief, is momenteel niet duidelijk. Daarvoor is verder onderzoek op het terrein nodig.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de opbraak van de bestaande verharding en de oprichting van nieuwe verharding met bijhorende omgevingsaanleg. De verstoringsdiepte van de verschillende bodemingrepen varieert sterk, tussen ca. 40 cm en maximaal ca. 3,20 m. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied mogelijk archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijke ligging van het terrein en de reeds gekende archeologische waarden in de omgeving. Op basis van beide houden we rekening met het mogelijke voorkomen van relevante archeologische resten uit de steentijd tot de nieuwste tijd. Vooral sporensites kunnen aanwezig zijn. De kans dat nog goed bewaarde steentijd artefactensites aanwezig zijn, lijkt klein op basis van de gegevens uit het DTM en gegevens van eerder onderzoek in de buurt.

Historische kaarten en luchtfoto's tonen ons dat het terrein lange tijd in gebruik geweest is als akkerland of als grasland. Tijdens de Eerste Wereldoorlog is een constructie te zien op het terrein. In de 21ste eeuw wordt verharding aangelegd binnen het onderzoeksgebied. Wat dit betekend heeft voor de bewaringstoestand van het onderliggende bodemarchief, is momenteel onduidelijk. Wel is duidelijk dat de geplande werken een bijkomende bedreiging voor het aanwezige bodemarchief

vormen. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

Sporadisch zijn in de buurt bomkraters gevonden. Ze zijn vaak te relateren aan het bevrijdingsoffensief in het najaar van 1918, maar heel intensief blijkt er nooit gevochten in de omgeving van het onderzoeksgebied. Uitgewerkte linies zijn er ook niet. Daarom wordt een risico-inschatting van CTE niet nodig geacht voor het onderzoeksgebied.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat landelijke sporen- en artefactensites hier niet (goed) mee gedetecteerd kunnen worden. Verder is het zo dat de resultaten van geofysisch onderzoek altijd nog eens gecontroleerd dienen te worden in het veld. Daarom is het kosten-baten efficiënter om meteen over te gaan tot een andere onderzoeksmethode.

Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein verhard is.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem beter in te kunnen schatten. Het landschappelijk bodemonderzoek dient plaats te vinden voorafgaand aan het verwijderen van de verharding om te onderzoeken of de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek nog nuttig is en om na te gaan of het proefsleuvenonderzoek kan plaatsvinden na de opbraak van de verharding, of ervoor dient te gebeuren.

Omdat we het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites slechts laag inschatten, is bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites niet nodig.

Tot slot dient mogelijk wel nog een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Naar aanleiding van plannen voor het opbreken van de bestaande verharding en de oprichting van nieuwe bebouwing met bijhorende omgevingsaanleg, diende een archeologienota opgesteld te worden. Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat het terrein mogelijk archeologisch potentieel kent. We houden rekening met het mogelijke voorkomen van sporensites. Die kunnen dateren uit de steentijd tot de nieuwste tijd. Over de bewaringstoestand van het bodemarchief bestaat onduidelijkheid. Vooral de aanleg van verharding in een groot deel van het onderzoeksgebied heeft mogelijk reeds een negatieve impact op het aanwezige bodemarchief gehad. Wel is duidelijk dat de geplande werken een bijkomende bedreiging voor het nog aanwezige bodemarchief vormen. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is daarom bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Acke, B./M. Bracke/S. Debrabandere/P. Fonteyn, 2022: *Archeologienota Roeselare Kwadestraat, Moerbeke-Waas*.

Bogemans, F./C. Baeteman, 2006: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 19-20 Veurne-Roeselare*, Brussel.

Decrock, L., 2024: *Nota. Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek Roeselare Kwadestraat Fase 2 (prov. West-Vlaanderen)*, Ingelmunster.

Derweduwen, N., 2021: *Nota. Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek Roeselare Kwadestraat Fase 1 (prov. West-Vlaanderen)*, Ingelmunster.

De Smaele, B./H. Pieters 2023: *Archeologienota naar aanleiding van de herbouw van serres aan de Kwadestraat 93 te Roeselare*, Gentbrugge (Onderzoeksrapport Hembyse Archeologie 281).

4.2 Websites

Cartesius (2024)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2024)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2024)
<https://geo.onroerenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2024)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2024)
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

Luchtfoto 1914-1918 (2024)
<https://www.luchtfoto1914-1918.be/nl/geoportaal>

National Library of Scotland (2024)
<https://maps.nls.uk>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2024)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

